

”Pandemin har förstärkt upplevelsen av utanförskap”

Områden som har drabbats hårdast under pandemin har samtidigt pekats ut på ett negativt sätt. I Järva i nordvästra Stockholm har många boende känt sig svartmålade. Det menar Ahmed Abdirahman, grundare av den ideella organisationen Stiftelsen The Global Village.

– Jag tror att pandemin har ökat segregationen och vi och dom-känslan, säger han.

När de första dödsfallen av covid-19 i Stockholm rapporterades under den tidiga våren 2020 gjordes först inga offentliga uttalanden om att en majoritet av de avlidna kom från samma stadsdel, menar Ahmed Abdirahman. Han beskriver det som att det istället var aktörer ur civilsamhället som fick gå ut och meddela att fem av nio avlidna kom från Järva.

– Vi gick ut med det i våra sociala medier. Det var jättejobbigt. Vi var oroliga över att det skulle bidra till den negativa rapporteringen om området och vissa grupper – och så blev det också, säger han.

Han är kritisk till att myndigheterna inte tidigare gick ut och meddelade att risken för smittspridning var särskilt stor i så kallade utsatta områden. Om det hade kommit fram tidigare hade boende i till exempel Järva fått större chans att vara extra försiktiga, resonerar han. Han tycker inte heller att personer som jobbar som bussförare och taxichaufförer, yrken som är vanliga i områden med socioekonomiska utmaningar, varnades och informerades i tillräckligt stor utsträckning i samband med att smittade resenärer återvände från Alperna efter sportlovet.

”Överallt syns tendensen att utsatta områden har drabbats hårdast, med flest dödsfall och intensivvårdade.”

– De som kom hem från regioner där smittan spreds uppmanades att sätta sig själva i frivillig karantän. Samtidigt fanns det risk att de smittade de som körde dem hem, i buss eller taxi, säger han.

Utvecklingen i Järva har fått mycket uppmärksamhet under pandemin, men situationen där är långt ifrån unik, betonar Ahmed Abdirahman.

– Man har sett samma sak i hela landet och över hela världen. Överallt syns tendensen att utsatta områden har drabbats hårdast, med flest dödsfall och intensivvårdade, säger han.

När det väl stod klart att flera av de tidiga dödsfallen i covid-19 i Stockholm kunde kopplas till Järva följde en medierapportering som förenklade bilden, tycker Ahmed Abdirahman.

– Det blev direkt fokus på att informationen om pandemin inte hade nått fram på grund av att människor i området inte pratar tillräckligt bra svenska, säger han.

Han beskriver det som att medierna valde att förklara smittspridningen i Järva utifrån kultur och värderingar istället för att göra en djupare analys.

– Lösningen blev att sätta upp fler affischer på olika språk, och det var bra, men bristande information är bara en del av förklaringen till att våra områden har drabbats extra hårt. Många som bor här jobbar i serviceyrken. Då träffar man mycket människor, och har inte möjlighet att jobba hemifrån. Vi har också trångboddheten. Efter arbetsdagen kommer du hem till en familj där många bor tillsammans, ofta i flera generationer, säger han.

Ahmed Abdirahman är grundare och vd för Stiftelsen The Global Village, vars syfte är att stärka delaktigheten, demokratin och gemenskapen i samhället i stort och i synnerhet i socioekonomiskt utsatta områden. Han är också näringspolitisk expert för social hållbarhet på Stockholms Handelskammare. Ahmed Abdirahman blev under 2018 utsedd till Årets ledare av tidningen Chef samt Årets samhällsbyggare av Veckans affärer.

Ahmed Abdirahman lyfter även fram att ohälsan generellt är större i utsatta områden, vilket ökar risken för att bli allvarligt sjuk i covid-19.

– Jag säger inte att språkbrister inte har spelat in, men vi måste också kunna prata om allt det andra, säger han.

Han beskriver det som att pandemin både har synliggjort segregationen och bidragit till den.

Att segregationen har synliggjorts kan i bästa fall leda till att frågor som rör ojämlikhet lyfts på den politiska agendan, menar Ahmed Abdirahman, men han litar inte på att det kommer att bli så.

– Egentligen är segregationen redan synlig. Vi vet till exempel sedan tidigare att ohälsan är större i utsatta områden. Det skiljer flera år i medellivslängd mellan olika områden. Det är inget nytt, säger han.

Under våren 2020 genomförde Stiftelsen The Global Village sin årliga opinionsundersökning bland boende i landets 60 så kallade utsatta områden. Organisationen valde att ta med några frågor om coronapandemin i undersökningen, som genomfördes av NOVUS. Resultatet visar att de flesta som deltog i studien kände till och följde rekommendationerna för att minska smittspridningen.

Medierapporteringen där brister i svenska språket lyftes som den främsta förklaringen till smittspridningen i Järva gjorde många som bor i området frustrerade, berättar Ahmed Abdirahman.

– Det verkade som att de anklagade oss för att vi hade blivit sjuka. Jag tror att medierapporteringen och myndigheternas agerande har försvagat förtroendet för medierna och samhället. Pandemin har förstärkt upplevelsen av utanförskap, säger han och tillägger att det får konsekvenser inte bara under själva pandemin utan också på längre sikt.

Han ser också att de ekonomiska konsekvenserna av pandemin drabbar boende i utsatta områden extra hårt.

– Många som bor här jobbar inom branscher där det har varit mycket permitteringar och uppsägningar. Jag tror att den ekonomiska ojämlikheten i samhället kommer att öka, säger han.

Stiftelsen The Global Village bildades år 2019 och är mest känd för det årliga arrangemanget Järvaveckan, som är en motsvarighet till Almedalsveckan. Sommaren 2020 fick arrangemanget ställas in på grund av pandemin och nu förbereder organisationen sig på att kanske behöva ställa in även år 2021.

Ahmed Abdirahman, Foto: Stephanie Wiegner

– Vi är så klart i en väldigt svår situation. Vi öppnade vårt kontor i mars och anställde fyra personer. Samtidigt ligger vår största verksamhet nere och nu måste vi kanske hålla ut en sommar till, säger Ahmed Abdirahman.

Under pandemin har Stiftelsen The Global Village delvis ställt om sin verksamhet till informationsarbete om covid-19.

Ahmed Abdirahman menar att civilsamhället har drabbats hårt under pandemin. Många föreningar har inte fått tillräckligt bra stöd, anser han. Han beskriver det som att många föreningar nu helt har fått lägga ner sin verksamhet. Att gå över till digitala arrangemang är inte alltid praktiskt möjligt och dessutom kräver det teknisk utrustning som många föreningar saknar.

– Att göra en livesändning kostar 20 000 kronor, med teknik och personal. Det skulle behövas ett digitaliseringsstöd för civilsamhället, säger han.

Han ser också ett behov av mer långsiktig finansiering till föreningar i civilsamhället eftersom kortsiktig finansiering genom projektstöd gör det svårt att arbeta långsiktigt och bygga upp en hållbar verksamhet.

”Vi kunde ha mött det med en gemensam front men istället tycker jag att det har ökat vi och dom-känslan.”

Pandemin hade kunnat föra människor i Sverige närmare varandra, tror Ahmed Abdirahman.

– Virusets gör inte skillnad på var du bor eller vad du tjänar. Vi kunde ha mött det med en gemensam front men istället tycker jag att det har ökat vi och dom-känslan. Det gör mig besviken. Jag är besviken på journalisterna, politikerna och myndigheterna, säger han.

Han tror att ett grundproblem är att boende i så kallade utsatta områden ofta inte finns med kring bordet när viktiga beslut tas. Han vill se bättre representation i till exempel riksdagen. För att motverka att utsatta områden drabbas särskilt hårt i kriser krävs strukturella samhällsförändringar som förbättrar livsvillkoren, menar han. Det perspektivet tycker han inte har kommit fram tillräckligt tydligt under pandemin.

– Man vågar inte ta det djupa samtalet om ojämlikheten, trångboddheten och ohälsan, säger han.

Charlie Olofsson, journalist

Artikeln publicerades i februari 2021.

Grafisk formgivning:
Lenanders Grafiska AB

EXTERNA PERSPEKTIV: INTERVJU

Delegationen mot segregation har gett bland annat forskare samt företrädare för myndigheter, kommuner, näringsliv och civilsamhällesorganisationer möjlighet att ge sina perspektiv på relationen mellan segregation och covid-19. Åsikter står företrädarna själva för.

Denna artikel (dnr. 2020-4.1.1-351/77) ingår i Delegationen mot segregations artikelserie. Hitta fler artiklar i serien på <https://www.delmos.se/kunskap/>.